

Sygn. akt VII U 433/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: sekr. sądowy Aneta Rapacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 listopada 2018 r. w Warszawie

sprawy E. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

z udziałem Telewizja (...) Sp. z o.o. w W.

na skutek odwołania E. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

z dnia 3 stycznia 2017 r. numer: (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że E. B. podlega od dnia 1 czerwca 2016 roku ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia w Telewizja (...) Sp. z o.o. w W. na podstawie umowy o pracę.

UZASADNIENIE

W dniu 13 marca 2017 r. **E. B.**, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 3 stycznia 2017 r. nr (...). Pełnomocnik odwołującej zaskarżyła powyższą decyzję w całości i wniosła o ustalenie, że od 1 czerwca 2016 r. odwołująca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika Telewizja (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 7.100 zł brutto zgodnie z umową o pracę z dnia 1 czerwca 2016 r. oraz o zasądzenie na rzecz odwołującej się kosztów procesu.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik odwołującej zarzuciła skarżonej decyzji wadliwe i bezpodstawne przyjęcie przez ZUS, że nie doszło do nawiązania stosunku pracy i wykonywania pracy w myśl przepisów prawa pracy, a zgłoszenie odwołującej

do ubezpieczeń zostało dokonane dla pozorów w celu uzyskania zasiłku. W ocenie odwołującej postępowanie wyjaśniające zostało przez organ rentowy przeprowadzone w sposób pobieżny, z odgórnym wadliwym założeniem, że celem zgłoszenia jej do ubezpieczeń było jedynie uzyskanie zasiłku macierzyńskiego. Pełnomocnik odwołującej wyjaśniła, że płatnik składek Telewizja (...) Sp. z o.o. jest specyficznym rodzajem działalności gospodarczej – telewizją internetową, emitującą program o charakterze muzyczno-rozrywkowym, relacje z wydarzeń kulturalnych,

muzycznych, sportowych. Celem zatrudnienia odwołującej było opracowanie przez nią strategii rozwoju firmy, marketingowej i promocyjnej, nawiązanie relacji biznesowych, dobór odpowiedniego zaplecza, w tym osób współpracujących, wyszukiwanie wydarzeń, w którym telewizja (...) mogłaby brać udział. Wskazano, że na tyle, na ile było to możliwe, mając na względzie specyfikę prowadzonej przez płatnika składek działalności oraz zakres obowiązków odwołującej, w sprawie przedłożono dowody na wykonywanie przez nią pracy. W tym kontekście, zdaniem pełnomocnik, organ rentowy błędnie wskazał,

iż jest niemożliwym, aby pracodawca przyznał pracownikowi wynagrodzenie w wysokości 7.100 zł i nie był w stanie przedstawić rezultatów jego pracy, a stwierdzenie to wynika z niezrozumienia charakteru działalności płatnika składek, i zakresu obowiązków odwołującej. Odwołująca posiada doświadczenie zawodowe pozwalające na efektywne świadczenie pracy, jako dyrektor marketingu. Z kolei sama wysokość wynagrodzenia nie stanowi w żadnej mierze wynagrodzenia wygórowanego ani nieadekwatnego dla obowiązków pracowniczych ubezpieczonej. Ponadto, w ocenie pełnomocnik, organ rentowy powołał się na fakt, że odwołująca prowadzi działalność artystyczną, jednakże okoliczność ta nie wyklucza realizacji zatrudnienia na podstawie umowy o pracę (odwołanie k. 2-7 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 7 kwietnia 2017 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴

§ 1 k.p.c. oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy powołał się na ustalenia dokonane w trakcie postępowania wyjaśniającego, poprzedzającego wydanie skarżonej decyzji. Zgodnie z ustaleniami ZUS, odwołująca została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu umowy o pracę zawartej z płatnikiem składek w dniu 1 czerwca 2016r., a zgłoszenia dokonano z uchybieniem terminu. Przed zatrudnieniem ubezpieczonej u płatnika nie istniało stanowisko dyrektora marketingu, a na czas absencji ubezpieczonej nie zatrudnił on innej osoby. Obowiązki odwołującej wykonywał R. W. (1), prezes zarządu i dyrektor generalny zatrudniony w wymiarze ¼ etatu z wynagrodzeniem rzędu 500 zł. Odwołująca nie przedstawiła dowodów mogących świadczyć o jej faktycznej pracy, a dołączonych do odwołania dokumentów nie przedstawiono w czasie kontroli, nie wynika z nich także, że zostały sporządzone w czasie trwania spornego stosunku pracy. Prezes zarządu nie potrafił wskazać, z kim odwołująca się kontaktowała i z kim współpracowała. Jednocześnie na podstawie i informacji na portalu społecznościowym F. ustalono, że w czasie kiedy odwołująca miała świadczyć pracę uczestniczyła w wydarzeniach artystycznych poza W., a ponadto odwołująca jest piosenkarką. W oparciu o powyższe okoliczności, zdaniem organu rentowego, zachowanie odwołującej w przedmiotowej sprawie można uznać za naganne i nieobojętne społecznie, gdyż jej wkład wyrażający się składkami na ubezpieczenie chorobowe jest nieadekwatnie niski w stosunku do dochodzonej przez ubezpieczoną kwoty zasiłków (odpowiedź na odwołanie k. 17-19 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca się E. B. posiada wykształcenie pedagogiczne i z zakresu kulturoznawstwa, posiada też doświadczenie zawodowe w zakresie promocji, kontaktów z klientami, a także planowania i „zakupu mediów”. W latach 2009-2016 odwołująca pracowała jako projekt manager (kierownik projektu) w firmie (...), kierownik projektów kluczowych dla firmy w (...) Sp. z o.o., specjalista mediów online w (...), specjalista ds. sprzedaży i marketingu w (...) oraz w (...) jako specjalista ds. sprzedaży. Zarobki odwołującej z powyższych tytułów wahały się w przedziale 2.000-4.000 złotych netto. Oprócz pracy zawodowej odwołująca zajmuje się działalnością artystyczną – jest piosenkarką i występuje pod pseudonimem (...) L. (zeznania odwołującej k. 135-136 a.s., zeznania świadka A. F. k. 137-138 a.s.; umowa o pracę z (...), wydruki z informacjami o działalności artystycznej E. B. – nieoznaczone karty a.r.).

Telewizja (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 17 lutego 2016 r. Prezesem zarządu spółki był R. W. (1), który był w niej również zatrudniony na stanowisku dyrektora generalnego na ¼ etatu (odpis z KRS k. 174-179 a.s., zeznania świadka R. W. (1) k. 162-164 a.s.; informacja z GUS k. 27 a.r.).

Przedmiot działalności spółki był związany z produkcją filmów, nagrań wideo oraz internetową emisją programów telewizyjnych. W zamierzeniu spółka miała stać się telewizją ogólnopolską. Od momentu założenia w spółce zawierano z różnymi osobami umowy cywilnoprawne w celu przygotowywania programów, jakie miały być realizowane, a związane były z wyszukaniem tematu, nadzorem na nagraniem oraz montażem (zeznania świadków A. F. k. 137-138 a.s., W. N. k. 138-139 a.s., R. W. (1) k. 162-164 a.s.; informacja z GUS k. 27 a.r.).

W kwietniu 2016 roku spółka poszukiwała osoby, która miałaby zająć się marketingiem i public relations. Poszukiwania odbywały się przy pomocy ogłoszeń w mediach społecznościowych oraz przez znajomych. A. F. – osoba zaangażowana w działalność Telewizji (...), poleciła R. W. (1) odwołującą E. B. jako osobę, która nadaje się na to stanowisko. A. F. знаła odwołującą, gdyż pracowały razem w firmach (...). Jej również przekazała informacje o tym, że spółka poszukuje kogoś do pracy (zeznania świadków A. F. k. 137-138 a.s., R. W. (1) k. 162-164 a.s.).

Poprzednie zatrudnienie ubezpieczonej trwało do połowy kwietnia 2016r. a zostało zakończone z tego względu, że pracodawca ją zastraszył, ubezpieczona bała się chodzić do pracy, w następstwie wygrała w Sądzie sprawę karną, natomiast sprawa z zakresu prawa pracy jest w toku (zeznania świadka K. W. k. 139-140 a.s.).

Pierwsze rozmowy dotyczące współpracy między odwołującą, a zainteresowaną spółką miały miejsce w maju 2016 roku. Odwołującej zaproponowano stanowisko dyrektora marketingu, negocjowano wysokość wynagrodzenia i zakres obowiązków. Ostatecznie do zawarcia umowy o pracę między E. B. a Telewizją (...) doszło w dniu 1 czerwca 2016 r. Zgodnie z umową odwołująca została zatrudniona na stanowisku dyrektora marketingu, na pełen etat i na czas nieokreślony za wynagrodzeniem w kwocie 7.100,00 zł brutto miesięcznie (zeznania odwołującej k. 135-136 i k. 164-167 a.s., zeznania świadków K. W. k. 139-140 a.s. i R. W. (1) k. 162-164 a.s.; umowa o pracę z 01.06.2016 r. k. 35 a.r.).

W dniu zawarcia umowy o pracę (1 czerwca 2016 roku) E. B. nie wiedziała, że jest w ciąży, a była wówczas w 6 tygodniu ciąży. Dopiero po wykonaniu testu ciążowego, w dniu 9 czerwca 2016r odwołująca dowiedziała się o ciąży. Potwierdzenie ciąży nastąpiło podczas badania ultrasonograficznego, przeprowadzonego podczas wizyty w poradni ginekologicznej dzień później, 10 czerwca 2016 r. Odwołująca była zdolna do podjęcia pracy na stanowisku dyrektora marketingu od dnia 1 czerwca 2016 r. (dokumentacja medyczna odwołującej: k. 42 a.s., k. 54-74 a.s., k. 79-86 a.s., opinia biegłego sądowego z zakresu ginekologii i położnictwa k. 145-146 a.s., zeznania odwołującej k. 135-136 a.s., zeznania świadka K. W. k. 139-140 a.s.; orzeczenie lekarskie k. 39 a.r.).

Do obowiązków odwołującej należało: opracowanie strategii marketingowej i kierunku działania firmy, analiza konkurencji i sytuacji rynkowej firmy, wzmacnianie świadomości marki, przygotowywanie ofert sponsorskich i cenników oraz rozmowy ze sponsorami i partnerami oraz raportowanie do przełożonego (zakres obowiązków pracownika k. 37 a.r.).

Praca odwołującej skupiała się głównie na wyszukiwaniu różnego rodzaju imprez, eventów i festiwali oraz podejmowaniu działań w celu organizacji relacji z tych wydarzeń. Odwołująca kontaktowała się z dyrektorami festiwali i imprez w celu zorganizowania wejścia dla dziennikarzy oraz z operatorami z pytaniem o wolne terminy i możliwość realizacji programu. Kontaktowała się również z dziennikarzami, wybierała miejsca i wydarzenia, w które mieli się udać oraz ustalała, kto będzie udzielał wywiadów. Oprócz tego odwołująca przedstawiała R. W. (2) strategię rozwoju oraz kanałów mediów socjalnych, kontaktowała się również z potencjalnymi sponsorami i partnerami, przygotowywała oferty i wysyłała je R. W. (1), który przedstawiał je swoim partnerom (zeznania odwołującej k. 135-136 i k. 164-167 a.s., zeznania świadków T. S. k. 136-137 a.s., A. F. k. 137-138 a.s., W. N. k. 138-139 a.s., K. W. k. 139-140 a.s., R. W. (1) k. 162-164 a.s.; wydruk prezentacji pt. (...) k. 10-14 a.s., wydruk prezentacji pt. „Prezentacja programu dla Sponsorów – Party N. Czerwiec 2016 r.” – nieoznaczona karta a.r.).

Siedziba spółki Telewizja (...) znajdowała się przy ul. (...), przy czym był to jedynie adres do korespondencji; znajdowało się tam tylko jedno pomieszczenie, zajmowane przez spółkę, w którym trzymano dokumenty. Biuro spółki miało charakter wirtualny; osoby pracujące dla spółki kontaktowały się między

sobą telefoniczne, e-mailowo lub przez internet, a także podczas spotkań w kawiarniach i w restauracjach. Podobnie odbywały się kontakty z klientami i kontrahentami spółki. Z uwagi na powyższe E. B. wykonywała pracę w domu, przy użyciu własnego laptopa i telefonu, a także mobilnie. Odwołująca była w stałym kontakcie telefonicznym z prezesem spółki R. W. (2), wykonując swoje obowiązki prowadzili oni korespondencję e-mailową oraz spotykali się w kawiarniach w celu omówienia dalszych działań (zeznania odwołującej k. 135-136 i k. 164-167 a.s., zeznania świadków T. S. k. 136-137 a.s., A. F. k. 137-138 a.s., W. N. k. 138-139 a.s., K. W. k. 139-140 a.s., R. W. (1) k. 162-164 a.s., odpis z KRS k. 174-179 a.s.).

Za wykonaną pracę odwołująca otrzymała wynagrodzenie w wysokości przewidzianej w umowie przelewem na rachunek bankowy (potwierdzenia przelewów k. 43-44 a.r.).

Poza odwołującą i (...) Sp. z o.o. nie zatrudniała pracowników na podstawie umowy o pracę. Osoby wykonujące pracę na rzecz spółki realizowały je na podstawie umów cywilnoprawnych (zeznania świadka R. W. (1) k. 162-164 a.s.).

W trakcie zatrudnienia, w okresie od czerwca do września 2016 roku, E. B. prowadziła również działalność artystyczną. Brała udział m. in. w sesji fotograficznej oraz koncertach wspólnie z orkiestrą reprezentacyjną (...) w W.. Działalność artystyczna odwołującej nie kolidowała z jej pracą (zeznania odwołującej k. 164-167 a.s., wydruki z portalu społecznego F. – nieoznaczone karty a.r.).

W dniu 12 września 2016 r. E. B. podczas wizyty ginekologicznej uzyskała zwolnienie lekarskie na okres od 13 września do 17 października 2016 r. Zwolnienie lekarskie było kontynuowane do dnia porodu, tj. do 30 stycznia 2017 r. (dokumentacja medyczna odwołującej: k. 42 a.s., k. 54-74 a.s., k. 79-86 a.s., opinia biegłego sądowego z zakresu ginekologii i położnictwa k. 145-146 a.s.).

Po odejściu przez odwołującą na zwolnienie lekarskie jej obowiązki przejął R. W. (1), nie zatrudniono nikogo na jej miejsce. Odwołująca nie wykonywała w tym czasie pracy, choć zdarzało się, że miała kontakt telefoniczny z osobami współpracującymi z zainteresowaną spółką. Odwołująca kontaktowała się W. N., która na przełomie września i grudnia 2016 roku przygotowywała dla spółki dokumentację do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w celu uzyskania koncesji przez Telewizję (...). W dalszym ciągu ubezpieczona prowadziła również działalność artystyczną, m. in. poprzez udział w koncertach muzycznych we wrześniu i październiku 2016 roku (zeznania odwołującej k. 164-167 a.s., zeznania świadka R. W. (1) k. 162-164 a.s., wydruki z portalu społecznego F. – nieoznaczone karty a.r.).

Z tytułu zatrudnienia w zainteresowanej spółce odwołująca została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z uchybieniem terminu, dopiero w dniu 6 lipca 2016 r. (druk (...) nieoznaczona karta a.r.). Z uwagi na powyższe, już we wrześniu 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. poinformował E. B.

i Telewizję (...) Sp. z o.o. o wszczęciu z urzędu postępowania wyjaśniającego w sprawie podlegania przez odwołującą ubezpieczeniom społecznym i wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w zainteresowanej spółce. Odwołująca i zainteresowany złożyli wyjaśnienia w sprawie. Po zakończeniu postępowania decyzją z dnia 3 stycznia 2017 r. nr (...) ZUS(...) Oddział w W. stwierdził, że E. B. nie podlega od 1 czerwca 2016 r. ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, jako pracownik Telewizji (...) Sp. z o.o. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do nawiązania stosunku pracy i jej wykonywania w myśl przepisów Kodeksu pracy, a zgłoszenie do ubezpieczeń zostało dokonane dla pozorów w celu uzyskania przez E. B. zasiłku (zawiadomienia o wszczęciu postępowania, wyjaśnienia stron, decyzja ZUS z 03.01.2017 r. – nieoznaczone karty a.r.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego, obejmującego dowody z dokumentów załączonych do akt sprawy i akt rentowych oraz zeznania świadków i odwołującej.

Sąd dał wiarę dowodom wymienionym powyżej jako niebudzącym zastrzeżeń co do ich autentyczności i wiarygodności. Sąd nie uwzględnił przy tym dokumentu z k. 15 a.s. pt. „B. – W. D. Festiwal i D. Party”. Dokument ten został załączony

do odwołania na okoliczność potwierdzenia wykonywania przez odwołującą pracy, jednakże z uwagi na jego treść nie ma podstaw do przypisania jego autorstwa odwołującej, trudno również powiązać go z zainteresowaną spółką. Również inne dowody nie wskazywały na to, aby został on sporządzony przez odwołującą w ramach spornego stosunku pracy. Inaczej było w przypadku wydruków prezentacji w aktach rentowych i aktach sprawy. Świadek R. W. (1) wskazywał, że jednym z zadań odwołującej było stworzenie strategii social media, a zobrazowana na tym wydruku prezentacja dotyczy właśnie tego zagadnienia. Z kolei prezentacja załączona w formie wydruku do akt rentowych zawiera dane kontaktowe odwołującej. Ustalając okoliczności stanu faktycznego Sąd częściowo oparł się również na wydrukach z portalu społecznościowego F. na okoliczność działalności artystycznej prowadzonej przez odwołującą – jedynie w zakresie, w jakim wynikało z nich, że w trakcie zatrudnienia w zainteresowanej spółce oraz w okresie zwolnienia lekarskiego odwołująca uczestniczyła w występach oraz sesjach zdjęciowych. Sąd miał przy tym na względzie, że część z wydruków była nieczytelna, inne zawierały zaś subiektywny opis profilu działalności artystycznej E. B..

Sąd uznał zeznania przesłuchanych w sprawie osób – T. S., W. N., A. F., K. W., R. W. (1) oraz odwołującej się E. B. – za wiarygodne. Osoby te przedstawiły informacje dotyczące kwestii istotnych dla przedmiotu sporu w niniejszej sprawie w sposób przekonujący, a ich zeznania w tym zakresie były wzajemnie zbieżne i nie były kwestionowane przez strony postępowania. Sąd dał wiarę relacjom wyżej wymienionych w zakresie, w jakim wynikały z nich zgodne informacje w zakresie specyfiki działalności Telewizji (...) Sp. z o.o., obowiązków wykonywanych przez odwołującą, zatrudnienia odwołującej przez zainteresowaną spółkę oraz współpracy między nimi. Dodatkowo Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej i K. W. w zakresie stanu zdrowia odwołującej w spornym okresie, a ponadto łącznie z zeznaniami A. F., co do posiadanych przez odwołującą kwalifikacji. Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się również na okolicznościach podanych przez odwołującą informacyjnie na rozprawie w dniu 21 lutego 2018 r. (k. 135-136 a.s.), gdyż odwołująca potwierdziła je w trakcie składania zeznań (k. 165 a.s.).

Sąd dodatkowo oparł się na opinii biegłego sądowego z zakresu ginekologii i położnictwa dra n. med. S. B. na okoliczność stanu zdrowia odwołującej, posiadania przez nią zdolności do pracy w spornym okresie zatrudnienia oraz zasadności wystawienia zwolnienia lekarskiego. Opinia została sporządzona w oparciu o uzyskaną w toku postępowania dokumentację medyczną odwołującej i jako wynik dokonanej na tym tle analizy biegłego była dla Sądu wiarygodna.

Strony nie wnosiły o uzupełnienie materiału dowodowego, wobec czego Sąd uznał go za kompletny i wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie E. B. było zasadne.

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się wokół kwestii podlegania przez E. B. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartej w dniu 1 czerwca 2016 r. umowy o pracę zainteresowaną Telewizją (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Na podstawie skarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował powyższą umowę jako tytuł podlegania przez odwołującą ubezpieczeniom społecznym wskazując, że ustalone w toku postępowania wyjaśniającego okoliczności przemawiają za uznaniem, iż przedmiotowa umowa została zawarta jedynie w celu uzyskania przez odwołującą świadczeń, a nie faktycznego jej realizowania; z tym zaś stanowiskiem nie zgodziła się odwołująca podkreślając rzeczywisty charakter stosunku pracy łączącego ją z płatnikiem składek. Przedmiotem niniejszego postępowania było zatem ustalenie, czy zawarta między stronami umowa o pracę była ważna i skuteczna, czy też, zgodnie z twierdzeniem organu rentowego wyrażonym w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, została zawarta jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i w konsekwencji nie wywołała i nie wywołuje skutków w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym

Przystępując zatem do oceny prawnej przedmiotu sporu, w pierwszej kolejności wskazać należy, że dokonywana przez organ rentowy kontrola zgłoszeń do ubezpieczenia oraz prawidłowości i rzetelności obliczenia składki oznacza przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania samego tytułu ubezpieczenia wynikającego z zawarcia umowy o pracę, a zatem badania również ważności takiej umowy (por. postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013 r., III AUa 1039/12 oraz z dnia 25 września 2012 r., III AUa 398/12). Jednym z przejawów realizowania się stosunku pracy na tle interesu publicznego jest obowiązkowe uczestnictwo pracownika w systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów. W myśl art. 13 pkt 1 ustawy następuje to od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania. O tym jednak, czy dany stosunek prawny łączący dwa podmioty może być uznany za stosunek pracy, rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Stosownie do treści definicji zawartej w art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona między innymi na podstawie umowy o pracę. Użyty w powyższym przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą szczególnej więzi prawnej o charakterze zobowiązaniowym, tj. stosunku pracy. Istotą tegoż stosunku jest – w świetle art. 22 § 1 k.p. – uzewnętrznienie woli umawiających się stron, z których jedna deklaruje chęć wykonywania pracy określonego rodzaju w warunkach podporządkowania pracodawcy, natomiast druga – stworzenia stanowiska pracy i zapewnienia świadczenia pracy za wynagrodzeniem. Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.). W ujęciu art. 22 § 1 k.p. stosunek pracy to relacja prawna łącząca pracodawcę i pracownika, na której treść składają się wzajemne prawa i obowiązki. Zgodnie z treścią powołanego przepisu zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do wykonywania pracy pod kierownictwem pracodawcy w czasie i miejscu przez niego wyznaczonym za wynagrodzeniem. Swoistość stosunku pracy wyraża się w jego cechach, które odróżniają go od stosunków cywilnoprawnych, a także zwyczajowej, okazjonalnej pomocy członków najbliższej rodziny świadczonej na rzecz określonego przedsiębiorcy, w ramach których świadczona jest praca. Do tych właściwości stosunku pracy należą: dobrowolność zobowiązania, zarobkowy charakter stosunku pracy, osobisty charakter świadczenia pracy oraz podporządkowanie pracownika co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy, wyrażające się również w możliwości wydawania pracownikowi poleceń dotyczących pracy.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Pozorność umowy wyraża się w braku zamiaru wywołania skutków prawnych przy jednoczesnym zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma tu niezgodność między pierwotnym aktem woli, a jego uzewnętrznieniem. Wskazać należy, że o pozorności danej umowy decydują okoliczności wskazane w art. 83 § 1 k.c., które występować muszą w czasie składania przez strony oświadczeń woli. W doktrynie wyróżnia się dwie formy pozorności: pozorność czystą, zwaną też bezzwzględną lub absolutną, kiedy to strony, dokonując czynności prawnej, nie mają zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych oraz pozorność kwalifikowaną, zwaną względną lub relatywną, kiedy strony zawierają czynność prawną pozorną (zob. wyrok Sąd Najwyższego z dnia 26 lipca 2012 r., I UK 27/12, z dnia 12 lipca 2002r., V CKN 1547/00).

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, formułowany w oparciu o treść cytowanego art. 83 k.c., zgodnie z którym zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. W sytuacji, w której stronom umowy o pracę przyświeca jedynie intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskanie świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia, bez jego rzeczywistego wykonywania (art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.), zawarcie umowy o pracę nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, że osoba, która zawarła taką umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lutego 2014 r., III AUa 929/13). Jednocześnie a contrario do powyższego przyjmuje się, że nie można stwierdzić

pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, w sytuacji, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2011 r., II UK 20/11; z dnia 19 października 2007 r., II UK 56/07; z dnia 5 października 2005 r., I UK 32/05).

Kierując się powyższym, Sąd Okręgowy przeprowadził postępowanie dowodowe w oparciu o załączone do akt sprawy dokumenty oraz zeznania świadków i stron i na tej podstawie stwierdził, że wyrażone w skarżonej decyzji stanowisko organu rentowego co do niepodlegania przez odwołującą obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym było niezasadne. Odwołująca się wykazała w toku postępowania, że zawarta między nią a zainteresowaną spółką umowa o pracę była faktycznie realizowana i nie miała charakteru umowy pozornej, zaś praca wykonywana przez odwołującą odbywała się w warunkach określonych w art. 22 k.p.

W ocenie Sądu, zebrane w sprawie dowody potwierdzają fakt wykonywania pracy przez E. B. w ramach spornej, zawartej między stronami umowy o pracę z dnia 1 czerwca 2016 r. W szczególności Sąd miał na względzie treść zeznań świadków, którzy zgodnie wskazali, że odwołująca będąc zatrudniona w Telewizji (...) wykonywała czynności związane z nawiązywaniem kontaktów z różnymi istotnymi dla działalności spółki osobami, takimi jak dyrektorzy i organizatorzy festiwali, operatorzy filmowi, dziennikarze mający udzielać wywiadów i tworzyć programy dla telewizji itp. Zdaniem Sądu, wykonywanie przez odwołującą pracy potwierdzają zeznania prezesa zainteresowanej spółki (...), który przedstawił czynności, jakie wykonywała, a także innych świadków, t.j. osób, które współpracowały ze spółką, tj. T. S. i W. N.. Wskazywali oni, że odwołująca była odpowiedzialna za kontakty z różnymi osobami. Za wiarygodne w tym zakresie Sąd uznał również zeznania samej odwołującej, która w sposób przekonujący przedstawiła specyfikę wykonywanej przez siebie pracy. Praca odwołującej miała charakter zdalny, większość czynności wykonywała w domu przy użyciu telefonu i laptopa, co z kolei potwierdziły zeznania K. W.. Sąd miał przy tym na względzie, że Spółka (...) była nowym podmiotem, utworzonym z zamiarem wejścia na rynek ogólnokrajowy, a nie tylko lokalny, co uzasadniało zatrudnienie osoby, która byłaby odpowiedzialna nie tylko za marketing, ale również szkicowanie strategii na dalszy rozwój. Z kolei odwołująca posiadała stosowne kompetencje do pracy jako dyrektor marketingu oraz wykonywania zadań zgodnie z załączonym do umowy zakresem obowiązków, miała również stosunkowo duże doświadczenie zawodowe jako przykładowo specjalista ds. marketingu i sprzedaży czy też kierownik projektu nabyte w trakcie zatrudnienia w różnych podmiotach na przełomie lat 2009-2016.

W ocenie Sądu, ZUS niezasadnie przyjął, że skoro odwołująca pracowała jako dyrektor marketingu za 7.100 zł, to wynikiem jej pracy powinna być obszerna dokumentacja mogąca stanowić materiał dowodowy w sprawie; a contrario brak takiej dokumentacji oznacza, że praca faktycznie nie była wykonywana. Zdaniem Sądu nie można zgodzić się z takim wnioskiem. Organ rentowy nie wziął pod uwagę specyfiki pracy odwołującej oraz profilu i charakteru działalności prowadzonej przez spółkę, który nie był w tej sprawie bez znaczenia. Jak wynika z dokonanych ustaleń, Telewizja (...) prowadziła działalność związaną z produkcją filmów, nagrań wideo oraz internetową emisją programów telewizyjnych, miała skupiać się na tworzeniu relacji z różnego rodzaju wydarzeń takich jak festiwali, koncertów itp. Spółka prowadziła działalność poprzez nawiązywanie współpracy z różnymi osobami w celu przygotowywania programów, jakie miały być realizowane, które były związane z wyszukaniem tematu, nadzorem na nagraniem oraz montażem. Działalność spółki miała charakter zdalny. Sąd miał na względzie, że spółka nie posiadała stałego biura, lecz jedynie adres korespondencji, a spotkania z klientami i kontrahentami odbywały się „na mieście”, tj. w kawiarniach, restauracjach, jak również mobilnie, przy użyciu telefonu lub internetu. Sąd wziął też pod uwagę, że nie każda praca musi posiadać materialny rezultat w postaci dokumentów, w szczególności praca związana z promocją i ogólnie pojmowanym marketingiem, która w dużej mierze – tak jak w przypadku odwołującej – polegała na kontaktach z odpowiednimi osobami, co uwzględniając początkowy etap działalności zainteresowanej spółki mogło uzasadniać brak powstania obszernej dokumentacji np. w postaci umów czy porozumień ze sponsorami.

Na gruncie powyższego nie budziło wątpliwości Sądu również przewidziane w spornej umowie wynagrodzenie odwołującej. Kwota 7.100 zł brutto, mając na względzie zakres obowiązków, charakter pracy i branżę, w której miała je wykonywać, nie odbiegała od realiów na (...) rynku pracy, a dodatkowo znajdowała odzwierciedlenie w posiadanych przez nią kompetencjach i przebiegu dotychczasowego zatrudnienia.

Organ rentowy nie przedstawił argumentacji pozwalającej na uznanie pozorności analizowanego stosunku prawnego. W szczególności zdaniem Sądu z faktu, że odwołująca w spornym okresie zatrudnienia prowadziła równoległe działalność artystyczną nie można niejako automatycznie odczytywać niemożności świadczenia pracy zgodnie z umową. Jak wskazano powyżej, praca odwołującej cechowała się stosunkowo dużą swobodą i nie istniały realne przeszkody uniemożliwiające jej takiego zaplanowania pracy i działalności artystycznej, aby obie te formy aktywności wzajemnie pogodzić. Należy przy tym zaznaczyć, że nie ma w sprawie dowodów na to, aby działalność artystyczna odwołującej kolidowała z możliwością podjęcia przez nią zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Nawet jeśli odwołująca wykonywała jakieś czynności w ramach działalności artystycznej w czasie, który zgodnie z umową o pracę miał być formalnie zarezerwowany dla wykonywania pracy – co zdają się potwierdzać uzyskane przez ZUS wydruki z profilu odwołującej na portalu społecznościowym F. – to miało to w ocenie Sądu charakter jednostkowy, dający się pogodzić z zatrudnieniem w zainteresowanej spółce na zasadzie urlopu wypoczynkowego lub wcześniejszego wykonania obowiązków w taki sposób, aby bez przeszkód mogła np. wziąć udział w koncercie lub wyjazdowej sesji zdjęciowej. Również sam fakt, że odwołująca była aktywna artystycznie mimo zwolnienia lekarskiego nie wyklucza braku zasadności tych zwolnień. Czym innym jest bowiem prowadzenie takiej działalności (w przypadku odwołującej – jako piosenkarki – występy na koncertach), czym innym zaś wykonywanie zatrudnienia na stanowisku dyrektora marketingu w ramach stosunku pracy. Obie formy aktywności różnią się pod względem m. in. czynników stresogennych czy też wysiłku, jaki trzeba w nie włożyć.

Sąd miał przy tym na względzie fakt, że zgłoszenie odwołującej do ubezpieczeń społecznych nastąpiło ze znacznym opóźnieniem oraz że doszło do tego na krótko przed powstaniem niezdolności do pracy z powodu ciąży, jednakże okoliczności te wynikały

z przyczyn obiektywnych, niezależnych od odwołującej, a mając na względzie całokształt okoliczności sprawy nie mogły, zdaniem Sądu, zaważyć o ważności łączącej strony umowy o pracę. W szczególności zgłaszanie nowozatrudnionych pracowników do ubezpieczenia społecznego stanowi obowiązek pracodawcy i nie sposób pociągać pracowników do odpowiedzialności z tego tytułu polegającej na kwestionowaniu ważności umowy o pracę czy też wynikającego z niej stosunku pracy, z tego tylko względu, że pracodawca obowiązek ten zaniedbuje. Odnosząc się z kolei do kwestii braku zatrudnienia pracownika na miejsce odwołującej Sąd miał na względzie zeznanie R. W. (1), który wskazał, że przejął jej obowiązki. Sąd zwrócił również uwagę, że prezes Telewizji (...) wkrótce po tym jak odwołująca udała się na zwolnienie lekarskie również zakończył współpracę z zainteresowaną spółką, zaś przyczyną końca współpracy była rozbieżność wizji rozwoju spółki między R. W. (2), a jej głównym udziałowcem. Tym samym warunki w samej spółce uległy zmianie, co mogło wpłynąć również na politykę zatrudnienia, w tym również na decyzję o utrzymywaniu stanowiska dyrektora marketingu.

Mając na względzie powyższe należy uznać, że stosunek łączący odwołującą z zatrudnionym odpowiadał wszystkim cechom wskazanym w art. 22 § 1 k.p. Stanowisko odwołującej co do rzeczywistego wymiaru zatrudnienia w zainteresowanej spółce znalazło potwierdzenie w zebranych w sprawie dowodach z dokumentów i zeznaniach świadków, z kolei organ rentowy nie przedstawił przekonujących argumentów przemawiających za odmówieniem mu tego charakteru i nie zdołał w toku postępowania wykazać, że celem i zamiarem stron przedmiotowej umowy o pracę nie była faktyczna realizacja jej postanowień. Stąd też Sąd Okręgowy nie miał podstaw do zakwestionowania jej ważności w sposób prezentowany w skarżonej decyzji.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał odwołanie E. B. za zasadne, wobec czego orzekając co do istoty sprawy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. dokonał stosownej zmiany skarżonej decyzji organu rentowego z dnia 3 stycznia 2017 r. nr 5/2017 r. zgodnie z sentencją wyroku.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS.